ÚKOL č. 4

Recyklohraní aneb Ukliďme si svět vyhlašuje ve spolupráci se společností ASEKOL čtvrtý úkol školního roku 2018/2019.

Člověče nezlob se a recykluj!

Termín: 25. 3. 2019 - 31. 5. 2019

Vážení přátelé,

v posledním úkolu letošního školního roku s názvem **„Člověče nezlob se a recykluj!**“ chceme žáky a studenty blíže seznámit s recyklačním procesem a ukázat jim, co se děje s elektrospotřebiči poté, co je ve škole odevzdají k recyklaci. Moc dobře víme, že je to poměrně akční podívaná – elektro se sváží, pak jde na třídičku, poté se drtí, separuje a úplně na konci vznikají suroviny pro nové výrobky.

Jako vždy při plnění úkolu zohledňujeme věk dětí. **Po těch nejmenších v mateřských školách a v první a druhé třídě základní školy budeme jen chtít, aby si podle předlohy nakreslily nebo z dílků poskládaly recyklační schéma**. **Po starších školácích a středoškolácích bychom chtěli, aby připravili deskovou nebo jinou hru, která bude inspirovaná recyklačním procesem**. Věříme, že vymyslí zajímavé herní zápletky. Napadá nás třeba jednoduchá alternativa na oblíbené „Člověče nezlob se!“, nebo pexesa, domina, ale typů her je celá řada. Uvítáme, když do vašeho tvoření zapojíte i typickou červenou popelnici, která je symbolem třídění drobného elektra, ale není to podmínkou.

Velmi by se nám také líbilo, kdyby hry, které na základních školách vymyslí starší ročníky, využili i žáci na prvním stupni nebo ve spřátelených mateřských školách. Středoškoláci je mohou uplatnit při svých volnočasových aktivitách, například když v létě jezdí na letní tábory, jako vedoucí. Ale to už je na každém, jak aktivní bude chtít být :-).

Úkol jsme připravili tak, aby si děti při jeho plnění uvědomily, jak účinná je dnes recyklace a jaké suroviny díky ní ze starého elektra získáváme. Zároveň uvidí, jak náročný je to proces, a co se všechno musí stát, než z vyřazeného elektrospotřebiče získáme druhotné suroviny. Tím chceme znovu připomenout, že ještě moudřejší než odpady recyklovat, je vůbec je netvořit. To je apel na rozumnou spotřebu, která se týká nejen elektrospotřebičů, ale i potravin, obalů atp.

Spolu s vyhlašovatelem úkolu, neziskovou společností ASEKOL, jsme moc zvědaví, jak si s tímto trochu náročnějším úkolem poradíte. Držíme palce ať se dobře zabavíte nejen při vymýšlení a tvorbě, ale pak i při hraní vaší nové recyklační hry.

Váš tým Recyklohraní

A. Obecné informace k úkolu

Co je to elektrozařízení?

Přesnou definici elektrozařízení neboli elektrické či elektronické zařízení najdeme v zákoně o odpadech § 37g. Zjednodušeně můžeme elektrozařízením označit malý i velký domácí elektrospotřebič, tedy vše, co lze zapojit do elektrické zásuvky nebo funguje na baterie.

Proč je důležité třídit stará elektrozařízení?

Bez elektrospotřebičů si už v dnešní době dokážeme život jen těžko představit. Využíváme je denně, ať už v práci, domácnosti či pro zábavu. Spotřebiče jsou každým dnem modernější, jejich cena stále klesá – jsou dostupné pro každého. To vše s sebou přináší i vážný problém: **co s nimi, když dослouží?**

Pokud se elektrozařízení obsahující zdraví škodlivé materiály vyhodí spolu s běžným komunálním odpadem do směsného odpadu, nedojde k jeho recyklaci, ale skončí na řízené skládce, která však problém neřeší, protože odpadní materiál se v ní pouze hromadí. Ještě horší dopad na přírodu mají tzv. černé skládky. Kromě toho, že hyzdí široké okolí svým vzhledem a zápachem, jejich obsah v mnoha případech vyvolá menší ekologickou katastrofu. Navíc pokud odložíte elektrozařízení mimo místo k tomu určené, tedy mimo sběrný dvůr nebo místo zpětného odběru elektrozařízení, hrozí vám podle zákona o odpadech pokuta až do výše 20 000 Kč.

Každý rok vyprodukují obyvatelé Evropské unie 8 mil. tun elektroodpadu. Jeho objem roste tempem 3 až 5 % ročně, tedy skoro třikrát rychleji než celkový objem odpadu. Z použitých elektrospotřebičů se získávají železné, neželezné a drahé kovy, sklo, plasty a další suroviny. Čím více elektrozařízení se do recyklačního procesu dostane, tím méně přírodních zdrojů je nutno vytěžit k výrobě nových.

Recyklace a její výhody?

Odevzdáním použitých elektrospotřebičů na správné místo k recyklaci chráníme životní prostředí. Z těchto použitých výrobků lze dál využít až 95 % materiálů (recyklovat nebo energeticky využít), z kterých byly vyrobeny.

Důležitým důvodem k recyklaci je úspora energie a kovonosných surovin. V elektrospotřebičích a bateriích je spousta materiálů, které po správném a odborném zpracování na recyklačních linkách, dokáží tyto suroviny nahradit. Na ekologickém zpracování elektroodpadu se u nás podílejí i handicapování občané, kteří prostřednictvím chráněných dílen dostávají možnost k seberealizaci.

Značná část elektroodpadu se díky recyklaci vrací zpět do oběhu, třeba i v jiné formě. Opětovné využití materiálů se pohybuje podle typu elektrozařízení až do 80 %. Životní prostředí je tak významně chráněno proti zhoubným vlivům nebezpečných látek, které tento odpad obsahuje.

LCA Studie

Studie LCA posuzuje systém zpětného odběru CRT televizorů, počítačových monitorů a drobného elektrozařízení. Popisuje, eviduje a vyčísluje náklady na jejich sběr, dopravu a zpracování až do okamžiku finální recyklace jednotlivých frakcí vyřazených spotřebičů do nového produktu. Jejím zadavatelem je společnost ASEKOL. Studie například odhalila, že recyklace běžných 100 televizorů uspoří spotřebu elektrické energie pro domácnost až na 4 roky, nebo ušetří přibližně 400 litrů ropy potřebných k 7 cestám do Chorvatska. Recyklace 10 monitorů od počítače ušetří spotřebu energie potřebnou pro chod notebooku po dobu necelých 5 let.

Podle studie, získání druhotných surovin zpětným odběrem a recyklací je cca 10krát efektivnější, než získávání materiálu těžbou přírodních surovin (primárních surovin).

Co dělat s vysloužilým elektrospotřebičem?

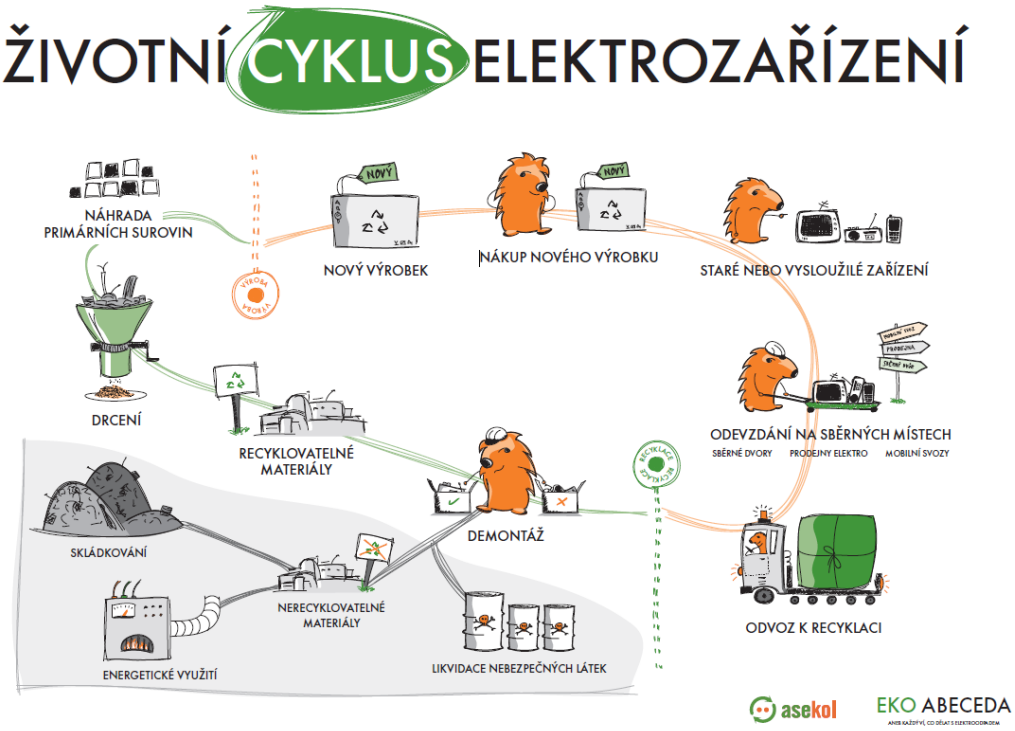
Ke zpětnému odběru lze zdarma, bez ohledu na místo trvalého bydliště, odevzdat jen kompletní a nerozebrané elektrospotřebiče z domácností nebo od právnických osob a podnikatelů (tzn., že pokud máte např. ledničku nebo rychlovarnou konvici v kanceláři a doslouží, můžete ji bezplatně odevzdat v místě zpětného odběru). Vysloužilé elektrospotřebiče můžeme odevzdat **ve sběrných dvorech**. Lze též využít možnosti vrácení **v prodejnách** v rámci nákupu nových elektrospotřebičů.

Drobný elektroodpad můžeme vhodit do **sběrných kontejnerů červené barvy**, který provozuje kolektivní systém ASEKOL. A samozřejmě lze též elektrospotřebiče odevzdat **ve školách** zapojených do programu Recyklohraní. Nejbližší místo zpětného odběru naleznete **zde**.

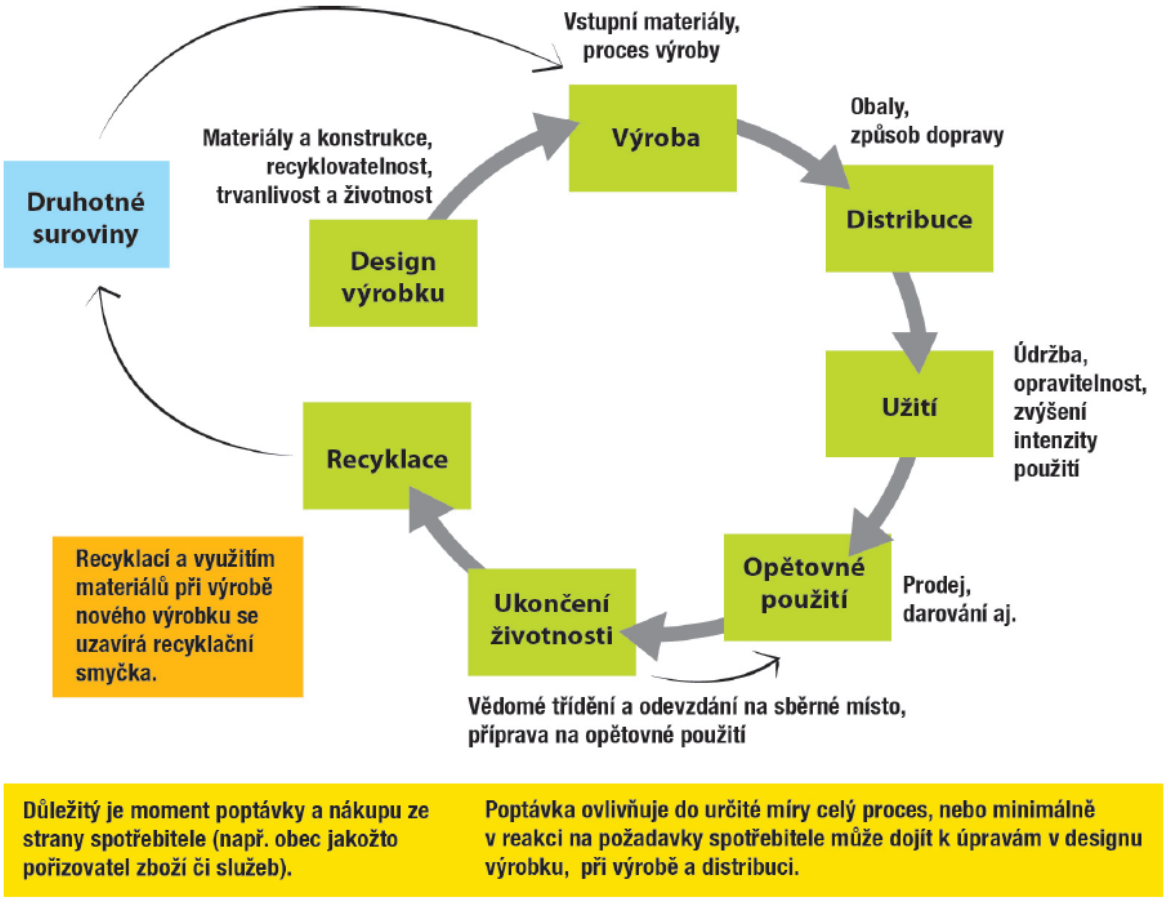
Zpracování a další využití elektroodpadu

S tím, jaký je životní cyklus elektrozařízení se můžete seznámit na schématu (obrázek níže). V lepším rozlišení je ke stažení zde: Životní cyklus elektrozařízení. Je dobré si uvědomit, že nejde jen o recyklační proces samotný, ale životní cyklus začíná už tím, že si spotřebič koupíte, doma ho využíváte a pak odnesete na sběrné místo. Na životnost přístroje má vliv i to, jak se k němu doma chováte a jak efektivně ho využíváte.

Předcházení vzniku odpadů

Pokud bychom se chtěli na životní cyklus výrobků podívat ještě hlouběji z pohledu předcházení vzniku odpadů, pak může posloužit níže uvedené schéma.

Jak si vytvořit deskovou či jinou hru?

Není naším cílem poskytnout vám konkrétní návod. Myslíme si, že se velmi dobře inspirujete z her, které běžně hrajete. Nejsnazší cestou je adaptovat na recyklační téma hru, kterou dobře znáte a máte rádi. Může to být Člověče nezlob se, Dostihy a sázky, karty, domino... Prostě nápadům se meze nekladou. Ve vyhledavačích na internetu nás například zaujal návod na webu Student Point, kde k tvorbě hry využívají i víčka z PET lahví a staré krabice. Další tipy najdete třeba zde. A pokud mezi studenty najdete opravdového tvůrce nadšence, jistě se bude dobře cítit mezi spřízněnými dušemi zde: https://www.zatrolene-hry.cz/clanek/chcete-vydat-vlastni-hru-pak-ctete-dal-1578/

Zdroje k použití: www.asekol.cz

Bodové ohodnocení: 250 bodů za výstupy v jedné věkové kategorii

B. Zadání pro MŠ

Cíl:

V úkolu „Člověče nezlob se a recykluj“ bychom chtěli, aby se děti hravou formou seznámily s tím, proč je důležitá recyklace elektrozařízení a jak tím chráníme přírodu. Snažíme se též děti vést k rozumné spotřebě a předcházení vzniku odpadů, takže pokud najdete cestu, jak dětem ve školce vysvětlit, že na životnost elektrických spotřebičů má vliv i to, jak se o ně v domácnostech staráme, budeme moc rádi. Zkuste s žáky využít schémata v části A tohoto dokumentu (obecné informace), vytisknout si je, nebo si je překreslit a na nich dětem vysvětlit, jak vše probíhá. Pokud si troufnete, zkuste pro děti vytvořit jednoduchou recyklační hru. Věříme, že se přitom společně dobře zabavíte.

Forma práce:

Společné hraní, kreslení a povídání, které je možné spojit se společným tvořením hry.

Diskuse o třídění a recyklaci elektrospotřebičů.

Navrhované aktivity:

Víme, že děti v mateřské škole jsou ještě malé na to, aby pochopily životní cyklus a recyklaci elektrospotřebičů. Proto připojujeme několik tipů, jak je možné úkol split.

- Vytiskněte si jedno z našich schémat (v tomto dokumentu – část A), s dětmi si je prohlédněte, pak je rozstříhejte a společně poskládejte.
- Kreslete s dětmi jednotlivé části ze schématu (tak aby byly srozumitelné jejich věku), pak je poskládejte, jak jdou správně za sebou.
- Připravte pro děti obrázky inspirované schématem a pak je spolu s dětmi poskládejte, jak jdou správně za sebou.
- Zkuste s dětmi a pro děti vytvořit vlastní recyklační hru (deskovou, karetní atp.). Může to být například alternativa k známému *Člověče, nezlob se!* nebo pexeso, kde k sobě budou skládat správné obrázky. Může to být i hra venku na hřišti. Vaší fantazii se meze nekladou.

Povídejte si s žáky o elektrospotřebičích a recyklaci. Mohou vám k tomu posloužit níže uvedené návodné otázky:

- Třídíte doma s rodiči odpad? Co konkrétně a jak to děláte?
- Jaké máte doma elektrospotřebiče?
- Co děláte, když se vám doma rozbije lednička, pračka, počítač nebo telefon? Snažíte se je opravit? Zavoláte si opraváře? Nebo spotřebič rovnou vyhodíte?
- Víte, co znamená slovo recyklace?
- Víte, proč je důležité třídit a recyklovat vysloužilé elektrospotřebiče?
- Setkali jste se někde s černou skládkou? Byly na skládce i elektrospotřebiče?
- Víte, že můžete drobné elektrospotřebiče odevzdat k recyklaci i ve škole? Víte jak na to?
- Bez jakého domácího spotřebiče se podle vás doma neobejdete – který je nejužitečnějším pomocníkem, bez kterého si to doma neumíte představit a proč?

Výstupy:

- **Povinné:** Aspoň jedna fotografie, která bude dokládat splnění úkolu. Podmínkou je, že na fotografii bude zachycena společná tvorba i žáci (tzn. její tvůrci). Mohou být za chyceni při tvoření, hraní hry nebo společném povídání.
- **Nepovinné:** Budeme rádi, pokud nám vyfotíte, natočíte nebo napíšete, jak žáky práce bavila. Oceníme též dokumentaci z toho, jak jste ve škole zorganizovali turnaj v deskových recyklačních hrách, nebo do hry zapojili mladší děti

Hodnocení

Každá škola, která zašle soubory uvedené v zadání, tj. povinné výstupy, získá: **250 bodů.**

Pokyny k předání úkolu

Každá škola zasílá výstupy dle zadání pro jednotlivé stupně škol.
Řešení se zasílá pouze prostřednictvím www.recyklohrani.cz.

Postup odesílání přes webové stránky

- Přihlaste se do svého uživatelského účtu. Klikněte na „Přehled úkolů".
- U aktivního úkolu vpravo najdete odkaz „Odeslat úkol". Klikněte na tento odkaz.
- Otevřou se vám informace o úkolu vč. možnosti odeslání odpovědi pro každý stupeň školy.
- Vložte požadované soubory a stiskněte „Odeslat".

V případě potřeby úpravy znění vaší již odevzdané (zaslané) odpovědi či případné potřeby přidání/smazání některých souborů, je možnost úkol editovat až do termínu uzávěrky úkolu po kliknutí na „Editace řešení úkolu".

NENECHÁVEJTE ODEVZDÁNÍ ÚKOLU NA POSLEDNÍ MOŽNÝ TERMÍN. NA ODEVZDÁNÍ PO TERMÍNU, A TO ANI CHYBOU SYSTÉMU, NEBUDE BRÁN ZŘETEL!

Budeme rádi, připojíte-li zpětnou vazbu k Recyklohraní – připomínky, náměty pro další úkoly či jiné cenné zkušenosti. Své názory nám Vy i Vaši žáci může sdělit taktéž na facebookovém profilu ww.facebook.com (Recyklohraní).

POZOR! Prosíme, nezasílejte nám vypracované úkoly e-mailem ani poštou.
Takto zaslané úlohy nebudou vyhodnoceny. Děkujeme za pochopení.

Termín odevzdání a vyhotovení úkolu

Své práce zasílejte nejpozději do **31. 5. 2019 včetně**.

Práce budou vyhodnoceny a body připsány do 12. 6. 2018.

V případě dotazů nás prosím neváhejte kontaktovat na e-mailové adrese info@recyklohraní.cz nebo na telefonní lince Recyklohraní 739 280 887 (po-pá 7:30-10.30; 13-14:00).

Souhlas
Vypracováním a zasláním tohoto úkolu škola vyjadřuje svůj souhlas se zveřejněním údajů, materiálů a fotografií na webových stránkách a facebookovém profilu pro účely programu Recyklohraní aneb Ukliďme si svět a dalších partnerů tohoto společného projektu.